

Retouradres : Gilbert Cant
Perstraat 88 9120 Haasdonk

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1
P708696

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
28ste jaargang - nr 5; november 2008 - nr **157**

N A T U U R E N M I L I E U

I N H E T W A A S L A N D

Het Living Planet Report van het WWF geeft om de twee jaar een stand van zaken van de Aarde via verschillende parameters. De belangrijkste conclusies uit het Living Planet Report 2008 van natuurbeschermingsorganisatie WWF klinken als een noodroep. **De wereld stevent af op een ernstige milieucrisis, omdat de druk die de mens op de Aarde uitoefent door zijn manier van produceren, consumeren en afval genereren, bijna één derde hoger ligt dan wat de planeet aankan. Als wat wij vragen van de Aarde aan hetzelfde tempo blijft groeien, dan zullen we tegen het midden van de jaren 2030 twee planeten nodig hebben om onze levensstijl te kunnen aanhouden.** De huidige kredietcrisis zal dan maar klein bier zijn bij de milieucrisis die eraan dreigt te komen.

"Met het milieu doen we net hetzelfde als wat de financiële instellingen hebben gedaan op economisch vlak: we willen zo snel mogelijk voldoening en kijken helemaal niet naar de gevolgen op langere termijn," zegt Sabien Leemans, coördinator van het voetafdrukprogramma van WWF. **"Maar er is één verschil: de gevolgen van de wereldwijde milieucrisis zullen veel erger zijn dan de huidige economische crisis.** De ecologische crisis is het gevolg van de onderwaardering van de milieuactiva. Nochtans zijn die laatste net de basis van alle leven op Aarde. De logica waarin de consumptie van grondstoffen onbeperkt kan groeien in een beperkte wereld, is tegen zijn grenzen aangebotst."

De klimaatverandering en de wereldwijde voedselcrisis zijn maar enkele van de gevolgen die eraan komen.

Wat baten kaars en bril als de uil niet zien wil... Het Living Planet Report is niet de eerste studie die waarschuwt dat het met de Aarde de verkeerde richting uitgaat. Ondanks alle campagnes om de mensen en de regeringen te sensibiliseren, blijft de ecologische voetafdruk van de mens, de oppervlakte die nodig is om al onze grondstoffen te produceren en ons afval te verwerken, maar stijgen. Gemiddeld heeft elke mens op dit moment 2,7 hectare nodig, terwijl

woordje hoofdredacteur

elk van ons eigenlijk maar 2,1 ha ter beschikking heeft.

De huidige financiële crisis heeft het failliet aangetoond van het dogma van de groei van het

bruto binnenlands product (BBP). Het dogma waarin economische groei bekeken wordt als de enige manier om zich te "ontwikkelen" of "vooruitgang te boeken", heeft ervoor gezorgd dat we nu **veel meer verbruiken dan wat de Aarde ons kan leveren.** Nochtans is een onbeperkte groei in een beperkte wereld onmogelijk. Om deze beperkingen te meten en het dogma van de groei van het BBP te verlaten, hebben we nieuwe indicatoren nodig zoals de **ecologische voetafdruk.**

België blijft net als de meeste andere westerse landen een slechte leerling. De Belgische voetafdruk is sinds 1961 bijna verdubbeld (+87 %) tot 5,1 ha, vooral als gevolg van een stijging van de CO2-uitstoot. 5,1 ha is bijna vijf keer zoveel als de beschikbare biocapaciteit per Belg (1,1 ha). Meestal wordt een overmatig grote ecologische voetafdruk gerechtvaardigd met het argument dat economische groei niet mogelijk is zonder een evenredige stijging van de ecologische voetafdruk. Nochtans kan het anders.

Duitsland bijvoorbeeld is erin geslaagd om sinds de jaren '80 zijn ecologische voetafdruk te verkleinen terwijl zijn BBP verder bleef toenemen. En ook al blijft de ecologische voetafdruk van Duitsland veel te groot, het is zonder twijfel dankzij de invoering van milieumaatregelen die verder gaan en die sneller ingevoerd zijn

Beste lezer,

Als er een **overschrijvingsformulier** van 't groene waasland in dit nummer zit, **gelieve dan** Uw abonnement te hernieuwen door **7 euro** over te schrijven op het rekeningnummer **000-1709871-52** met vermelding, *abonnement 't groene waasland*.

Let op : Het kan zijn dat U dit tijdschrift ontvangt via een andere vereniging en **dat Uw abonnementsgeld geïnd wordt via die vereniging :**
(*Ons Streven; vzwDurme; Raaklijn; Ring-comité; Ecotest; JNM; Hortus Ter Saksen; CVN; Wase Imkersbond, ..*)

Indien U vragen heeft kan U steeds telefoneren of een mailtje sturen. Info hierover op de achterkaft.
(03/775 19 31 gilbert.cant@gmail.com)

dan in België, dat ons buurland zijn voetafdruk heeft kunnen laten dalen. Het goede nieuws is dat het mogelijk is om de milieucrisis op te lossen. We kunnen perfect leven binnen de beperkingen van onze planeet en toch voldoende welzijn creëren. Als de nodige beslissingen genomen worden en snel worden uitgevoerd, dan kunnen ze belangrijke hefboomeffecten hebben. Voor de belangrijkste uitdaging bijvoorbeeld, de klimaatverandering, kan een combinatie van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie voldoen aan de voorspelde energievraag in 2050 en tegelijkertijd de uitstoot van broeikasgassen met 60 tot 80 procent terugdringen. "Als de mens echt wil, dan kunnen we binnen de limieten van één planeet leven, en er tegelijkertijd voor zorgen dat de mens voldoende welzijn heeft én dat de ecosystemen waarvan we afhankelijk zijn, blijven voortbestaan," besluit Sabien Leemans.

危機

In het Chinees wordt crisis geschreven met twee karakters: "gevaar" en "kans". Het is aan ons om in deze crisis niet langer alleen een gevaar te zien, maar wel een kans om een duurzame wereld op te bouwen. (Bron: WWF) De milieu- en natuurbewegingen over de hele wereld luiden vaak als eerste de alarmklok en brengen haalbare alternatieven naar voor. De Wase milieu- en natuurverenigingen zullen ook in 2009 jouw steun nodig hebben.

Vergeet je daarom niet opnieuw te abonneren op 'T GROENE WAASLAND...

TERREINPLOEG VERSTERKT MET TRACTOR

Het indienen van het subsidiedossier "soortenbeschermingsproject" bij de provincie Oost-Vlaanderen heeft vzw Durme geen windeieren gelegd. In het kader van het project "Herstelbeheer en ontwikkeling van matig tot voedselrijke, natte graslandhabitats (molinion, calthion) met veldrus, dotterbloem en schildereprijs" ontving de vereniging op 2 september de sleutels van een splinternieuwe compacte tractor uit de handen van de Oost-Vlaamse Gedeputeerde voor Milieu en Natuur, de heer Jozef Dauwe.

De aankoop van een compacte moerastrekker met aangepaste banden en aangepast werktuig kadert in de keuze voor een duurzaam maaibeheer van kwetsbare, kleinschalige, natte vegetaties en voor het behoud van zeldzame soorten als blauwe zegge, veldrus, wilde bertram,

vzw Durme-sprokkels

grote ratelaar en dotterbloem. De garantie van een hooibeheer met eigen, aangepast werkmateriaal door de eigen terreinploeg is cruciaal voor het voortbestaan van de genoemde soorten in de regio.

ZELFBEDIENINGSVEER OVER DE MOERVAART?

De afdeling Lokeren van vzw Durme heeft in september 2007 een voorstel uitgewerkt voor de herinrichting van het Pieter Heydensveer over de Moervaart tussen Daknam en Eksaarde.

Omdat er jaarrond wellicht te weinig mensen komen om er een veer met vaste veerman te installeren, is er voorgesteld om een klein zelfbedieningsveer aan te leggen, waarmee een vijftal personen zichzelf én hun fietsen, via een kabelsysteem en een draaiwiel naar de andere oever van de Moervaart kunnen 'varen'.

Het stadsbestuur van Lokeren en de Toeristische Dienst in het bijzonder hebben de realisatie verder opgevolgd. Er zijn goede vooruitzichten op de uitvoering in 2009.

Dit veer over de Moervaart zou een belangrijke verbetering brengen aan de natuurrecreatieve en toeristische infrastructuur. Ook zou dit veer het sluikstuk vormen van een dicht web van goed ingerichte fietspaden rond het laatste onverharde wandelpad op de dijk van de Moervaart in Lokeren. Vzw Durme ijvert voor het behoud van dit laatste onverharde pad.

Zo kunnen daar in de toekomst zowel de rustzoekende wandelaars als de fietsers ten volle genieten van het reservaat 'De Lokerse Moervaartmeersen' en de landelijke omgeving.

BROEDGEVAL PORSELEINHOEN EN WOUDAAP IN HET MOLSBROEK

Op 11 mei, net na zonsondergang, weerklonk plots de indringende luide roep van een porseleinhoen in de natte weilanden van het Molbroek. Na 12 mei werd echter niets meer gehoord, maar op 5, 11, 13 en 16 juni kon het geluid opnieuw gehoord worden op dezelfde plaats. Hoewel men geen absolute zekerheid heeft van een succesvol broedgeval (ontoegankelijkheid van het gebied en verborgen levenswijze) is het aannemelijk dat de soort daadwerkelijk tot broeden kwam. Waarschijnlijk was de 'zwijgzame' periode de broedtijd en heeft de soort er zelfs een tweede keer gebroed.

Deze in Vlaanderen bedreigde broedvogelsoort kent in het Molsbroek grote schommelingen. Het was 8 jaar geleden dat er nog een porseleinhoen werd waargenomen in het Molsbroek. Interessant om weten is dat het waterpeil tot in juni aanzienlijk hoger bleef dan in voorgaande jaren, omwille van technische problemen met de pomp.

Op 3 juni was er een tweede bijzondere vogelwaarneming in het Molsbroek. Joris Everaert ontdekte tijdens een avondwandeling een roepend mannetje van de woudaap. De dagen nadien kon niets meer gehoord worden, maar toen Joris op 11 juni op dezelfde plaats een vrouwtje zag invliegen, kon dit geen toeval meer zijn. Op 13 juni werd het mannetje 's avonds ook nog eens kort-

stondig gehoord. Op 27 juli was het dan zover: bij het aanvliegen van één van de oudervogels, hoorde hij plots een luid herhaald 'tchek' roep. Het waren minstens 3 bedelende jongen die al uitgevlogen waren. Tot 2 augustus werden zowel de oudervogels als jongen nog af en toe opgemerkt. Deze in Vlaanderen met uitsterven bedreigde broedvogelsoort is net zoals het porseleinhoen een niet-jaarlijkse verschijning in het Molsbroek. De ornithologische waarde van het Molsbroek komt sterk naar voor door de aanwezigheid van porseleinhoen en woudaap. Hopelijk mogen we ze ook de komende jaren nog bewonderen.

WATERCRASSULA: EEN EXOOT IN DE FONDATIE

Enkele weken geleden vond plantenkenner Tom Neels op een perceel met een aangelegde poel in de Fondatie de soort watercrassula. Watercrassula is een exoot die oorspronkelijk voorkomt in stilstaande en stromende wateren van Australië en Nieuw-Zeeland. Ze heeft de reputatie agressief uit de hoek te kunnen komen en hele waterpartijen te kunnen innemen.

Watercrassula is vermoedelijk in 1914 voor het eerst in Engeland ingevoerd als sier- en zuurstofplant voor de vijver.

Watercrassula is een aquatische/amfibische plant met helder geelgroene kleur, die grote open tot dichte, voor andere planten praktisch ondoordringbare matten kan vormen. De stengels, die in de oeverzone over de bodem kruipen, kunnen in

Watercrassula

lengte variëren van 10-130 cm. Vooral ondiep water heeft de voorkeur. Opvallend zijn de kleine stervormige roze-witte bloemen, met een doorsnede van ruim 3 mm, die op een steeltje in de bladoksel staan.

Het lijkt erop dat de waarschuwingen met betrekking tot het agressieve verspreidingsgedrag van deze soort vanuit het buitenland serieus genomen moeten worden. Op de knopen van de sterk vertakte stengel vormt de soort namelijk wortels, zodat elk losgeraakt stukje stengel zich gemakkelijk kan vermenigvuldigen. Een bijkomend probleem is dat deze soort al jaren in tuincentra en aquariumhandelaren verkocht wordt, zij het onder de naam *tillaea recurva* of *crassula recurva*. Potentiële verspreidingsbronnen zijn dus in overmaat aanwezig.

Dat *Watercrassula* bij haar kolonisatie van nieuwe gebieden bepaald geen fijnproever is, maakt het ook nog lastiger. Men kan zich de vraag stellen of de verspreiding nog wel onder controle te krijgen/houden is. Op het vasteland is het aantal groeiplaatsen echter nog relatief beperkt en het loont nog de moeite te trachten deze nieuwkomer door alert beheer onder de duim te houden.

Bij voorkeur zou op nationaal of Europees niveau voorkomen moeten worden dat de soort te koop wordt aangeboden. Alleen op die manier kan de invasie gepareerd worden.

De ontdekte groeiplaats in De Fondatie situeert zich op een waardevol perceel met een poel. In de nabijheid zijn nog meer dergelijke percelen gelegen. Het is dus van belang de gevonden planten te verwijderen. Nadien moet men opvolgen of er op dat perceel geen nieuwe groei ontstaat en moet men ook de nabijgelegen percelen in de gaten houden.

Bron: Horsthuis M.A.P en Zonderwijk M., *Hypericum* 1, januari 2003]

NATUURSCHILDEREN OP VLAANDEREN VAKANTIELAND!

Van dinsdag 26 tot donderdag 28 augustus organiseerde de regionale natuurvereniging vzw Durme voor de derde keer de 'Vakantiecursus Natuurschilderen'. De cursisten maakten zo op een intense manier kennis met hun liefhebberij midden in de natuurgebieden die door vzw Durme worden beheerd in Zele en Berlare. Artistiek begeleidster was Teresa De Smet van de

vzw Durme-sprokkels

Academie van Hamme.

Deze keer kregen we Vlaanderen Vakantieland met presentatrice Saartje Vandendriessche op bezoek. Werd uitgezonden op TV Eén op zaterdag 6 én zondag 7 september. En daar zijn wij fier op! *Op de foto's hiernaast: sfeerbeeld & Saartje in gesprek met Katrien*

PARELS IN HET SINAAISE LANDSCHAP

Nieuwe DVD over De Fondatie en De Heirnisse. Een uniek geschenk voor de eindejaarsperiode ! In het erkende reservaat De Fondatie van Boudelo te Sinaai is door de beheerder, vzw Durme, al méér dan 70 ha gronden aangekocht en werden tal van succesrijke startbeheerwerken uitgevoerd.

Conservator Paul Vercauteren heeft met een videocamera veel unieke momenten natuurbeleving gefilmd. Hij kon daarbij rekenen op de medewerking van zijn zoon Tommy die door vzw Durme als bijzonder wachter is aangesteld. Bij de inventarisatie in het aanpalende bosreservaat De Heirnisse, werd de videocamera ook geregeld ingeschakeld en werden ook andere mooie natuurplekjes in Sinaai gefilmd.

Uit die vele uren opnames is een selectie van 39 minuten gemaakt en die film wordt eind 2008 door vzw Durme als DVD uitgegeven. De teksten werden ingesproken door Hilde Creve en Joris Buysse (Papageno - Lokeren) zorgde voor compositie en uitvoering van de begeleidende muziek. De uitgave van deze film wordt gesteund van het stadsbestuur van Sint-Niklaas.

De film wordt als DVD te koop aangeboden tegen € 15 / stuk.

Bestellen kan door storting op rekeningnummer 001- 2299900-09 van vzw Durme. Vermeld 'DVD Fondatie'.

De bestellingen worden afgesloten op 30 november en de DVD wordt bezorgd voor 15 december 2008. Een uniek geschenk voor de eindejaarsperiode !

Nadien blijven nog slechts een beperkt aantal DVD's beschikbaar, tot de voorraad is uitgeput. Deze uitgave gebeurt in het kader van de viering 40 jaar vzw Durme (1969-2009).

HET KERKHOF, ONZE TUIN VAN DE HOOP.

Allerheiligen is synoniem voor de herfstperiode met kleurrijke plaatjes en blaadjes, die onvoorwaardelijk 'rondwarrelen'. Een periode van sterven en voorbereiden op een nieuwe lente. Aan iedere donkere zijde sprankelt weliswaar een licht-

punt en de dood geeft ruimte voor nieuw leven. Waar meer dan op het kerkhof, kan men dit gevoel ervaren. De ingetogen rust, het contrast tussen de koude steen en de verse bloemen en planten, het kraken van het grindpad, de stilte van de ingehouden adem,... leert ons de kracht van Moeder Aarde te aanvaarden en de schoonheid van het afgevallen blad te koesteren. Voel en ervaar dit wonder.

EEN PASSIEFHUIS?: ACTIEF OP ZOEK NAAR DE JUISTE KEUZES!

Alex en Barbara De Broe-Oelbrandt bouwen een passiefhuis in Asse. Alex geeft hierna inzicht bij de keuze voor een warmtebron. Want net als bij een klassieke woonst moet de bouwheer van een passiefhuis actief op zoek gaan naar de juiste oplossingen, aangepast aan de eigen situatie. Ir. Alex De Broe is werkzaam bij 3E (www.3E.eu) in Brussel ; ir. arch. Barbara Oelbrandt is projectarchitect bij BLAF architecten in Lokeren. Op de webstek www.blaf.be kan je, als je doorklikt naar 'projecten', een en ander lezen over hun passiefhuis-in-aanbouw.

"Een passiefhuis? Ah, da's leuk dan hebben jullie dus geen chauffage nodig." Dat moet zowat de meest gehoorde misvatting zijn rond passiefhuizen. De spreker gaat dan maar even voorbij aan het feit dat ook bewoners van passiefhuizen graag een warme douche nemen, vooral als ze zoals ik met de de fiets naar hun werk gaan. In deze periode betekent dat langs veldwegels die door de hakselaars in modderglijbanen zijn herschape en aan temperaturen die net laag genoeg zijn om verkleumd thuis te komen maar net niet laag genoeg om de modder te bevriezen.

Verwarming

Wat wel klopt is dat een passiefhuis geen klassieke verwarmingselementen, zoals radiatoren of vloerverwarming nodig heeft. De luchtdichtheid noopt tot het gebruik van een balansventilatie (ventilatie systeem D) waarbij zowel de toevoer van verse lucht als de afvoer van verbruikte lucht mechanisch is. Het is mogelijk de aangevoerde lucht te gebruiken voor warmte-transport doorheen het huis. De warmtevraag van een passiefhuis is zodanig gering dat ook een heel gering debiet volstaat om een aangename temperatuur te bereiken zonder een te droge atmosfeer te creëren.

Net zoals bij duurzame energie de meest "groene" kWh diegene is die nooit verbruikt wordt, is ook de meest duurzame warmte de warmte die niet verloren gaat. Een tegenstroomwarmtewisselaar in het ventilatiesysteem zorgt voor een

duurzaam bouwen

innig contact tussen uitgaande en ingaande lucht en kan op die manier tot 85% van de warmte recupereren. Om de ingaande lucht verder te verwarmen kan men dan gebruik maken van een lucht-water warmtewisselaar of eventueel een -bijkomende- elektrische weerstandverwarming. De warmte voor de warmtewisselaar zal men putten uit een opslagvat dat dient als warmtebuffer. Als uiteindelijke warmtebron kan men dan kiezen uit de oplossingen die ook voor de klassieke woningbouw voorhanden zijn: elektrische- of gas-boiler, (pellet)kachel, of warmtepomp.

Warmtebron

De keuze voor een systeem is veeleer een filosofische overweging dan een echte vergelijking: van elk type bestaan heel performante installaties en de investeringskosten liggen dicht bij elkaar. In mijn geval was de keuze voor een warmtepomp ingegeven door het verlangen om zo weinig mogelijk nutsaansluitingen te hebben en de logistiek van vaste brandstoffen te vermijden. Een warmtepomp heeft enkel een elektrische aansluiting en met een performantie-coëfficiënt van omstreeks 4 wordt elke -groene- elektrische kWh omgezet in vier thermische kWh. Als in de toekomst een fotovoltaisch systeem zorgt voor de nodige elektrische energie wordt ons passiefhuis nog een energie-neutrale woning.

Dimensionering

Dimensionering van het ruimteverwarmingssysteem gebeurt aan de hand van het Passief-HuisProjektPakket, een rekenblad ontwikkeld door het Passief Huis Platform. Door het ingeven van een gedetailleerde specificatie van de wandopbouw, inclusief de ramen, en de oriëntatie van de woning wordt de jaarlijkse piekwarmtevraag berekend. In het geval van ons huis is dat

ongeveer 2.4kWth.

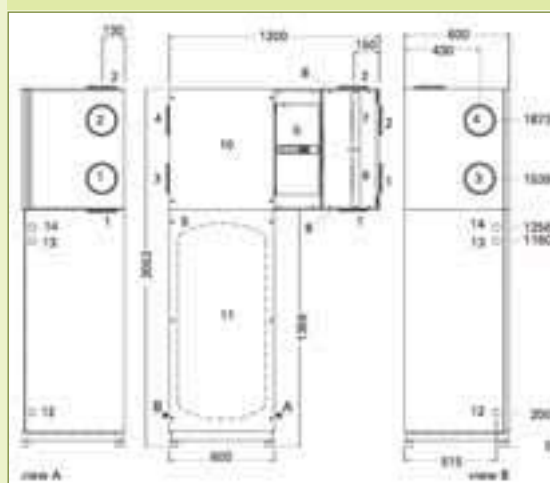
Het is sowieso aan te raden om de verwarming eerder te onderdimensioneren. Dimensionering voor die enkele dagen per jaar dat de temperatuur diep onder nul zakt is niet echt een economisch optimum en bovendien zal bij een passiefhuis er vaak toch bijkomende verwarming worden toegepast. Daar de ventilatielucht wordt gebruikt als transportmiddel is de temperatuur in het hele huis gelijk, een graad extra in de badkamers kan dus mits bijverwarming. Vaak is dat een elektrische verwarming; gezien de geringe gebruiksduur is dat te verantwoorden.

Selectie van een installatie

Tot hier de theorie. Maar hoe moet je nu in hemelsnaam een installatie kiezen? Bij welke fabrikant aankloppen? En welk model kiezen? Een goede start is een intensieve cursus Duits: de passiefhuis industrie heeft zijn roots in Oostenrijk en Duitsland en dat blijkt nog steeds uit het overwicht aan fabrikanten uit die landen. De markt is

Schema van de installatie voor:

VENTILATIE + RUIMTEVERWARMING + SANITAIR WARM WATER MET WARMTEOPSLAG

- 1 Außenluft DN 160
- 2 Abluft DN 160
- 3 Fortluft DN 160
- 4 Zuluft DN 160
- 5 Steuerungseinheit
- 6 Filter Außenluft
- 7 Filter Abluft
- 8 Durchführung elektrischer Leitungen
- 9 Kondensatablauf 1/2"
- 10 Wärmepumpenmodul
- 11 Brauchwasserspeicher
- 12 Kaltwasser 1/2" IG
- 13 Warmwasser 1/2" IG
- 14 Durchführung Kondensatablauf

aan de inkomende lucht: de constante temperatuur van de ondergrond zorgt voor voorverwarming (en vorstvrij houden) in de winter en afkoeling in de zomer.

ABLOVZw

WANDELEN TE KRUIBEKE

De vallei van de drie beken:

Het betreft de vallei van de drie beken: Barbierbeek, Groendambeek en Kleine Pismolenbeek. Deze beken liggen in het gebied ten zuiden van de E17 vlakbij de afrit Haasdonk, op het grondgebied van Bazel.

Dit gebied is waardevol op zowel geschiedkundig vlak als op natuurlijk vlak. Reeds in de middeleeuwen situeerden zich hier enkele belangrijke omwalde hoeven namelijk Hof ter Elst en het Geelhof. Ook de banmolen van de Gheelhauts en later de Pismolen (watermolen op de Barbierbeek) duiden op het belang van het gebied. Uit oude kaarten (Speelman 1688, Ferraris 1773) blijkt dat de perceelsgrenzen nu nog steeds op dezelfde plaats liggen als honderden jaren geleden. Dit gegeven, in combinatie met een goed bermbeheer (volgens het bermdecreet van

wandelen in de natuur

1984), zorgt ervoor dat er een groot aantal kruiden en wilde planten voorkomen. In het voorjaar kunnen we genieten van een kleurrijke bloemenpracht van pinksterbloem, dagkoekoeksbloem, hondsdrif, slanke sleutelbloem en vele andere soorten. Op natuurlijk vlak zijn een aantal zeer belangrijke landschapselementen aanwezig. Vooral de typische bolle akkers van het Waasland geven de vallei een zeer merkwaardig landschapsbeeld. Het wijmen- of wilgenveld, griende of rijsbos (allemaal dezelfde betekenis) op een door de gemeente aangekochte perceel is uniek. Zoals de prachtig meanderende Barbierbeek zijn er maar enkele beken in Vlaanderen, de vallei is geklasseerd als waardevol landschap. In en rond de poelen is het goed vertoeven voor amfibieën en zelfs de ijsvogel is er waar te nemen. Wanneer boven de hoofden van de wandelaars de buizerd en de torenvalk opdoemen en het gelach van de groene specht hoorbaar is, raken we nog meer overtuigd van het waardevolle van deze vallei.

Het bewegwijzerde **4,2 km lange wandelpad** werd volledig geschikt gemaakt voor rolstoelgebruikers. **Er worden ook geleide wandelingen met doventolk en braille informatie georganiseerd op afspraak.**

Meer info bij:

Natuurpunt WAL www.natuurpuntwal.be
KRUIN nand.daniels@kruin.be 03/774 27 94
Richard.Timmerman@yucom.be 03/775 03 64
www.kruin.be

Ontdek je streek

GESLAAGDE VERKENNINGSTOCHT DOORHEEN HET HAVENGEBIED VAN ZWIJNDRECHT EN BEVEREN

ABLLO vzw trok met een aantal geïnteresseerden op zaterdag 4 oktober 2008 met een autobus langs en doorheen de Waaslandhaven. Gidsen Ludo De Block en Jan Verstraeten konden de deelnemers gemakkelijk boeien door een hoop informatie te vertellen over de geschiedenis, de natuur, de bedrijven, het beleid,...

Vooraf eerst wat nuttige algemene informatie verwerken.

De overstroming van 1953 in de Zwiindrechtse polder nabij "Pijp Toebak" was de aanzet tot industrialisatie! De eerste bedrijven vestigden zich in de jaren '60 te Zwiindrecht en konden hun producten af en aanvoeren via steigers in de Schelde. Een sluis of dok was daarvoor niet nodig. Die kwamen maar halfweg de jaren '70 in Kallo. In de beginjaren was er nauwelijks trafiek doorheen de Kallosluis. Dat is stilaan veranderd. Een tweede sluis dringt zich op om te vermijden dat schepen vast zouden komen te zitten in het centrale dok van de Waaslandhaven. Men in nog steeds op zoek naar een geschikte locatie voor deze tweede

Een verplichte tussenstop bij de Kallosluis omdat een autoschip de haven verliet.

Een wit bord met uitleg voor elk vernietigd huis in Doel.

Het hooghuis met de "scheve" kerktoeren van Doel. Het hooghuis dateert van 1614 en P.P. Rubens is nog eigenaar geweest.

sluis. Het dossier Waaslandhaven is ver van af. Nog niet beantwoorde vragen zijn:

Komt er een tweede containerdok?

Gaat Doel verdwijnen?

Waar komt de tweede sluis?

Heel veel informatie over het havengebied op Linkeroever is te vinden in het boek van Edmon Reyn: Rijk polderland verdwenen onder baggerzand. Meer hierover in een volgend nummer.

ABLLOvzw

HET FONDS DUURZAAM AFVAL- EN ENERGIEBEHEER LANCEERT EEN NIEUWE PROJECTOPROEP

Het Fonds Duurzaam Afval- en Energiebeheer wil duurzame en innovatieve projecten rond afval- en energiebeheer in Vlaanderen ondersteunen.

Het Fonds werd in 2006 opgericht door Indaver nv, Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw en het Actiecomité ter beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland (Ablo vzw) en wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting.

De voorbije twee jaar verleende het Fonds financiële ondersteuning aan een brede waaier van initiatieven die rond deze belangrijke en actuele milieuthematiek werken, voor een totaalbedrag van **239.255 Euro**.

Een derde projectoproep wordt nu gelanceerd.

Deze oproep richt zich op projecten die een aantoonbaar, blijvend milieurendement inzake energie- en/of afvalbeheer beogen. Voorkeur gaat daarenboven uit naar projecten die voldoen aan volgende criteria:

- (a) vernieuwend zijn m.b.t. doelgroep en/of methodologie
- (b) een sterk multiplicatoreffect hebben
- (c) totstandkomen in een innovatief partnerschap

Verenigingen met rechtspersoonlijkheid kunnen hun kandidatuur stellen tot 15 februari 2009. Initiatieven en organisaties met winst oogmerk worden uitgesloten. Beroeps- en sectorfederaties worden expliciet uitgenodigd, al dan niet in een innovatief samenwerkingsverband. Een overheid kan geen project indienen maar wel optreden als partner.

Een project ontvangt max. 25.000 euro. Er is 125.000 euro beschikbaar voor deze oproep.

duurzame economie

Meer info:

surf naar de website van de Koning Boudewijnstichting www.kbs-frb.be of contacteer haar contactcentrum op 070-23 30 65.

Selectie 2008

- "Kleinschalig composteren van beheerresten"
- "De E-calculator"
- "Opbouw van een lerend netwerk en ontwikkeling van cycles of knowledge rond energie-efficiëntie"
- "Eco Mundo"
- "Bouwwiki, Digitaal Platform Energiezuinig Bouwen"

Deze projecten zullen in een volgend nummer voorgesteld worden.

Selectie 2007

"De Energiesnoeiërs: van idee naar sterke sector"
www.energiesnoeiërs.net

"Van Wilg tot warmte: een gesloten cirkel"
www.energiehout.be

"Reis rond de wereld in 7 dagen"
www.reisronddewereldin7dagen.be

"Het Kyotodieet"
www.ecolife.be

"Inventarisatie en voorstellen tot valorisatie van reststromen"
www.gentsmilieufont.be

"Analyse van een bewustmakingscampagne in Colruyt winkels op de perceptie en het aankoopgedrag van consumenten inzake seizoensgroenten en fruit"
www.oivo.be

Deze projecten werden in het novembernummer van 't groene wasland (2007) uitgebreid beschreven.

ABLLOvzw

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Vrijdag 28 november

Velt Zadenbespreking.

Milieuhuis, Walburgstraat (stadspark, nabij Walburgkasteel) Sint Niklaas om 20u. Guy Augustijns, auteur van de cd-rom met foto's van de Veltzadenlijst steekt de Schelde over om uitleg te geven over de zaden en het plantgoed dat je dit jaar kan bestellen. Uit goede bron hebben we vernomen dat er een zeventigtal nieuwe rassen op de lijst staan ! Dit is een interactieve avond, waarbij aan de deelnemers gevraagd wordt om ook hun ervaringen met de zaden uit de zadenlijst te geven. In combinatie met Guy's kennis worden we er weer wijzer van en wordt 2009 een toptuinjaar. Naar goede gewoonte worden er ook groenten geproefd. Iedereen Welkom, gratis toegang.

Maandag 1 december

Algemene vergadering **ABLLO vzw**
Stationsstraat 126, Sint-Gillis-Waas
Aanvang 20 uur. Info 03/770 71 47

Zaterdag 6 en zondag 7 december

Geschenkenbeurs wereldwinkel Beveren – Melsele

Van 10 tot 17u30

Beveren: Gildenhuis, Ciambelanidreef 250

Melsele: P.C. Sabot, Grote Baan 209

Verwen vrienden, familie, klanten of collega's met een cadeau van eerlijke handel. Stel je eigen voedingspakket samen. Maak een pakket 'op maat van'. Of doe een geschenkencheque cadeau.

- tal van originele, eerlijke geschenkjes voor elke gelegenheid
- wijnproefstand met deskundig advies
- proeven van onze producten
- gezellige cafetaria met (h)eerlijke dranken en hapjes

Zondag 7 december

Vzw Durme Natuurwandeling in het Molsbroek*

Gratis begeleide CVN-wandeling. Voor onze gevederde vrienden zijn er barre tijden aangebroken en daarom verzamelen zij zich op veilige plaatsen zoals het Molsbroek. De moeite waard om eens op een ontspannende manier te komen bekijken! Nadien kan u opwarmen [aan een drankje] in het immer boeiende bezoe-

kerscentrum.

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

Ons Streven + CVN Geleide natuurwandeling 'Klei en Vallei'

Deze klassieker op de kalender brengt je in elk seizoen in vervoering. De gidsen Marc en Michel zullen dit zeker niet tegenspreken en jullie begeistere op een tocht vol verrassende landschappen, gekruid met een eigen fauna en flora. De Durme- en Scheldevallei, de voetwiegels en het provinciaal domein 'Roomacker', ingrediënten voor een boeiende natuurwandeling.

Samenkomst: Durmeveer, St-Jozefstraat, Tielrode, 14.15 u. Gratis deelname, iedereen welkom

Info: 03 711 04

Hortus ter Saksen Natuurtocht Wontergem

– Mullem (GR 129)

Tussen Leie en Schelde, de "voorpoort" van de Vlaamse Ardennen, gekenmerkt door dorps rust, pittoreske sfeer en voelbare landelijkheid in een eindeloos glooiend landschap.

Afspraak: 9u aan kerk Wontergem (tussen Dentergem en Deinze). Inschrijven bij Freddy (0475/92 34 84)

Vrijdag 12 december

Natuurkwis Insektenwerkgroep

De insektenwerkgroep gaat een insektenkwis organiseren om zo op een heel leuke en ontspannende manier de opgedane kennis van het voorbije werkgroepjaar te evalueren.

Deelnemen kan in groepjes van drie of vier personen.

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 13 of Kurt Jonckheere, 09 245 19 31

Zaterdag 13 december

Vriendenkring Panneweel alternatieve geschenkenbeurs

Van 9.00 - 17.00 kan je in de socio-culturele zaal, nabij de bibliotheek, Kerkstraat 101 Sint-Gillis-Waas terecht op de derde Alternatieve geschenkenbeurs, die georganiseerd wordt door Oxfam en de Panneweel Vriendenkring. Als kers op de taart is er ook dit jaar

weer een waardevolle geschenkenmand te winnen, boordevol (h)eerlijke producten...via een heel eenvoudig zoekspel! Er is kinderopvang voorzien en de toegang gratis! Ook de winkel van Natuurpunt zal op deze beurs aanwezig zijn. Reserveer je aankopen bij winkel@panneweel.be en dan worden de bestellingen meegebracht

Ter gelegenheid van de start van de nieuwe Wereldwinkel te Sint-Gillis-Waas sloegen 3 organisaties, samen met de gemeentelijke werkgroep Ontwikkelingssamenwerking en het gemeentebestuur, de handen in mekaar om met een wervelende alternatieve geschenkenbeurs de nodige bekendmaking te geven aan de start van de nieuwe Wereldwinkel.

Zondag 14 december

Natuurpunt Waasland Noord

Dagtocht naar de Uitkerkse Polder bij Blankenberge. Ganzen kijken. Vertrek om 8.30 uur op de Park and Ride kant Kemzeke aan de afrit Hulst-Sint-Niklaas N49/E34 (Expresweg). 's Middags eten we onze boterhammen op in het bezoekerscentrum. Mee te brengen: boterhammen, verrekijker, telescoop, fototoestel...

Vrijdag 19 december

Velt Algemene vergadering en ledenfeest VIPruimte Red Star Waasland, Watermolenstraat, Sint-Niklaas om 19u
Feestmenu (ook voor vegetariërs). Info 037768689

Zaterdag 20 december

Werkdag in natuurreservaat "De Venne"
Er is altijd wel iets te doen in dit reservaat: houtkappen, bruggen installeren, houtkanten installeren, knotwilgen planten, enz...

Heb je zin om eens mee te helpen in dit prachtige natuurreservaat? Kom dan gerust af naar één van onze gezellige werkdagen en geniet ondertussen van de gezonde buitenlucht.

Afspraak: voor precieze afspraken graag contact opnemen met Jurgen Couckuyt

Info: Jurgen Couckuyt, 0473 43 62 24 of klein.landschap.oudenbos@pandora.be

Ons Streven Leren van elkaar - inventariseren in het Klein Broek van Elversele.

Samenkomst: Kerk Elversele, 9.00 u. Gratis deelname, iedereen welkom Info: 03 711 04 43

Natuurpunt Zuid-Waasland te zien op promotiestand van de Kerstmarkt te Belsele (rond de kerk).

Zondag 21 december

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede Alternatieve kerstmarkt voor jong en oud (voor- en namiddag)

Afspraak: Muyaertstraat Eksaarde

k a l e n d e r

Meer info: Dirk Van Pottelberg, dirk@heidebos.be, 09 346 95 68

Natuurpunt Zuid-Waasland te zien op promotiestand van de Kerstmarkt te Eksaarde.

Zondag 28 december

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Roofvogelwandeling,

Gevolgd door opwarmertjes. Afspraak: aan de schuur van de Turfmeersen om 14 uur

Meer informatie: Lou Roelandt, lou.roelandt@skynet.be, 09 348 70 31 of 0494 826 326

Zondag 4 januari

Vzw Durme

Natuurwandeling in het Molsbroek

De ideale manier om een feestkater door te spoelen! Laat u door een CVN-gids meenemen op een ontspannende tocht langsheen één van de prachtigste decors van onze streken! Nadien kan u rustig bekomen in het bezoekerscentrum.

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

Zaterdag 17 januari

Ons Streven

Leren van elkaar - inventariseren

op de Roomkouter in Steendorp (zie ook tekst in dit nummer)

Samenkomst: hoofdingang Fort Steendorp, Kapelstraat Steendorp.

Info: 03 711 04 43

Zondag 18 januari

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Koude voeten-

wandeling, Gevolgd door opwarmertjes.

De Turfmeersen liggen er elk seizoen weer anders bij. Conservators Lou Roelandt en Herwig De Bruycker gidsen ons door en rond de Turfmeersen. Laarzen of goede stapschoenen zijn aan te raden.

Afspraak om 14u aan de ingang van de Turfmeersen

Meer info: Lou Roelandt, 09 348 70 31, 0494 826 326, lou.roelandt@skynet.be

Zondag 25 januari

Ons Streven + CVN

Geleide natuurwandeling

'Tielrode Broek'

De start van ons wandelseizoen leidt ons rond het gecontroleerd overstromingsgebied, altijd interessant voor vogels, zowel in de polder als op Schelde en Durme. Volledig geasfalteerd is deze wandeling ook geschikt voor rolwagens.

Samenkomst: Durmeveer Tielrode, 10.00 u. Deelname gratis, iedereen welkom

Info: 03 711 04 43

Natuurpunt waasland Noord en Vriendenkring Panneweel Polderwandeling

De eerste activiteit van het jaar is traditioneel onze polderwandeling in de omgeving van het Panneweel. Op dit moment van het jaar is het vooral uitkijken naar allerlei roofvogels zoals sperwer, torenvalk, buizerd en blauwe kiekendief. Om terug een beetje op temperatuur te komen is er na de wandeling soep.

We komen samen om 14 uur aan het Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk.

KALENDER INFO

Januari - Februari 2009 :

basiscursus geologie

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede (Wachtebeke)

De basiscursus geologie van Natuurpunt Educatie formuleert een antwoord op een hele reeks vragen. Hoe is de Aarde ontstaan? Heeft de Aarde er steeds uitgezien als vandaag de dag? Hoe ontstaan bodem, zeeën, bergen, vlaktes en dalen? Welke rol speelt water hierbij? Hoe zijn bijvoorbeeld Vlaanderen of de Ardennen ontstaan? Hoe komt het dat in Vlaanderen niet overal hetzelfde bodemtype voorkomt? Aan de hand van deze en nog vele andere vragen krijg je gaandeweg inzicht in de wondere wereld van de geologie. Bovendien legt de basiscursus Geologie de link met ecologie en wordt verklaard waarom bepaalde levensgemeenschappen en organismen voorkomen op specifieke plaatsen.

Lesgever is Hans Vermeulen van Natuurpunt Educatie.

Prijs : 15 euro voor leden van Natuurpunt, (niet-leden 25 euro), over te schrijven op 979-2459309-73 met vermelding "cursus geologie + aantal personen"

Afspraak : Wachtebeke (meer details volgen later)

Data : theorie : 23 januari en 6 februari, praktijken : 7 februari

Eerst inschrijven is noodzakelijk bij :

Maatje den Herder, tel. 09-355 58 59 (na 18u), maatje.den.herder@telenet.be

Lou Roelandt, 09 348 70 31, 0494 826 326 lou.roelandt@skynet.be

Leren van elkaar, het einde en het begin van een seizoen.

Ons Streven

De inventarisaties onder de noemer van 'Leren van elkaar' in het Klein Broek van Elversele bracht een aantal gemotiveerde deelnemers bij elkaar, die tijdens het

afgelopen jaar iedere maand samen kwamen om op een ontspannen, aangename manier te discuten over plantje zus en beestje zo, heel leerrijke ervaringen, maar ook was het puur genieten.

Dat de groep beperkt bleef heeft natuurlijk voordelen, hoewel een ietsje meer geïnteresseerden toch wel welkom zou zijn. Hoe meer aanwezigen, hoe meer vreugde en hoe meer kennis uiteraard.

Het was Marc Lamont die alles mooi noteerde en verwerkte om later de resultaten aan de aanwezigen te bezorgen, waarvoor een gemeente dankjewel Marc.

2008 loopt op haar einde, dus ook de tochten door het Klein Broek.

Geen nood echter, want ook in 2009 blijven we deze formule handhaven. We richten onze aandacht dan op het spiksplinternieuwe gebied 'de Roomkouter' in Steendorp. Deze oude, opgevolde kleiput ligt als mooie verbinding tussen Fort Steendorp en het Gelaagpark en is nu superinteressant om op te volgen, daar het zich in een pioniersfase bevindt met onverwachte en interessante plantensoorten. Wees er dus bij.

Praktisch spreken we ieder maand af aan de hoofdingang van Fort Steendorp in de Kapelstraat te Steendorp.

Noteer alvast volgend data:

Zaterdag 17 januari, 21 februari, 21 maart en 18 april, samenkomst om 09.00 u.

Vrijdag 15 mei, 19 juni, 17 juli en 21 augustus, samenkomst om 19.00 u.

Zaterdag 19 september, 17 oktober, 21 november en 19 december, samenkomst om 09.00 u.

Duurtijd: 2 à 3 uur.

Laat je niet afschrikken door de gedachte dat je kennis onvoldoende is, het is echt de bedoeling om mensen samen te brengen in een natuurgebied om dit tezamen meer in detail te ontdekken en te beleven. Iedereen welkom dus!

Openingsuren van het secretariaat van **ABLOvzw**:

ablo.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 17u

Dinsdag: tussen 14u en 17u

woensdag: tussen 14u en 17u

Donderdag tussen 14u en 17u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren van het secretariaat van **ABLOvzw** (redactie 't groene waasland):

groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Dinsdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

'STEKENE VERKOCHT?'

Stekene verkocht is een pluralistische actiegroep die ontstaan is rond de problematiek van de weekendverblijven. Deze problematiek sleept al dertig jaar aan. In Stekene heb je 1.200 weekendverblijven. Maar ook in de omliggende gemeenten kent men het probleem.

Om dit probleem op te lossen kwam er in juni 2007 een samenwerkingsverband tot stand tussen de gemeente Stekene en de provincie. Onlangs sloot de gemeente Sint Gillis Waas ook een dergelijk samenwerkingsverband met de provincie af.

'Stekene verkocht?' vreest dat de provincie gouverneur weldra zijn akkoord zal geven om weekendgronden te regulariseren tot bouwgronden en permanent wonen een recht zal worden.

Hierdoor zal de druk op het landelijk karakter van Stekene sterk toenemen. Het groen dat je nu nog aantreft in weekendzones, zal onherroepelijk verdwijnen. Vermits de waarde van de grond spectaculair zal stijgen zullen de percelen kleiner worden. De recreant die een weekendhuisje kocht om te genieten van de oase van groen en rust zal wakker worden in een woonverkaveling. Voor alle duidelijkheid: 'Stekene Verkocht?' heeft dus geen probleem met de échte recreanten in een weekendverblijf!

Een regularisatie tot bouwgrond zal ook kwaad

weekendverblijven

bloed zetten bij de gewone Stekenaar die een legale maar dure bouwgrond kocht. Terwijl men in de weekendzones via de regularisatie goedkopere en mooiere bouwgronden in de wacht kan slepen.

Pijnlijk is dat de kansarmen van deze maatregel niet kunnen genieten. Zij zullen de meerwaarde nooit kunnen betalen terwijl de gegoeden en speculanten met een glimlach de meerwaarde zullen betalen en een gouden zaak doen.

Daarom pleit 'Stekene verkocht?' voor een degelijk sociaal woonbeleid om te voorkomen dat kansarmen een toevlucht moeten zoeken tot illegale bewoning. Trouwens, Stekene heeft in vergelijking met de regio een achterstand aan sociale woningen.

Een ruimtelijk structuurplan moet een duidelijk kader bieden waar iedereen zich aan heeft te houden. Als men de wet aan de overtreders aanpast geeft men een verkeerd signaal, want de rechtszekerheid wordt ondermijnd.

Als men weekendzones zal regulariseren tot woonzone stijgt de druk op de resterende open ruimte en andere bestemmingszones. Het delicate evenwicht, vastgelegd in de ruimtelijke structuurplannen wordt grondig verstoord.

Op 12 januari 2008 ondernam Stekene verkocht een eerste actie door foto's van weekendverblijven op de markt in Stekene ten toon te stellen.

Actiegroep 'Stekene Verkocht' laat werken stil leggen.

Stekene, 18 september 2008

Enkele leden van de actiegroep 'Stekene Verkocht' wisten niet wat ze zagen. Ze merkten maandag 15 september op dat men een perceel bos, op recreatiegrond, nabij de Heirweg grotendeels wou kaalkappen.

Met zwaar materiaal werden sparren geveld en verschillende containers voerden de boomstronken en wortels weg. Onmiddellijk werden de putten (van de wortels) opgevuld met aarde om de sporen te laten verdwijnen.

De alerte leden van de actiegroep 'Stekene Verkocht' verwittigden de politie. De komst van de politie veroorzaakte grote zenuwachtigheid bij de uitvoerders van de werken en de verdere kaalkap werd stilgelegd.

Bij navraag in het gemeentehuis bleek dat de eige-

De actiegroep 'Stekene Verkocht' hoopt dat het gemeentebestuur haar verantwoordelijkheid opneemt en de zaak verder opvolgt.

‘Stekene Verkocht’

Een eerste opmerking betreft het aantal weekendverblijven binnen de gemeente. Alhoewel in de provincieraad van mei 2007 het cijfer van 1258 getelde weekend verblijven werd naar voor gebracht, is dit cijfer volgens de provincie niet correct en verwijst naar het aantal vergunningsaan-

Als lid van de PROCORO zal ook ABLLOvzw de weekendproblematiek die ook in de PROCORO nog uitgebreid aan bod zal komen minutieus volgen.

ABLOVZW

HOE DE VEILIGHEID ZICH KEERT TEGEN DE ZWAKKE WEGGEBRUIKERS

Sedert mei 2008 is het kruispunt van de N16 met de Doornstraat/Gasthuisstraat aan de firma Interbeton in Temse heringericht door het Vlaams Gewest. Dit kruispunt stond immers op de lijst van zwarte punten op de gewestwegen die moesten weggewerkt worden. De veiligheid van alle weggebruikers kon er alleen maar op vooruitgaan, dus ook die van de fietsers ... zou men denken. Want bij het einde van de werkzaamheden keek elke fietser verbaasd op van het resultaat: alle wegmarkeringen waren aangebracht, behalve daar waar de fietsers de N16 moeten oversteken.

Men was dat niet vergeten: in augustus en september 2008 zijn trouwens nog veranderingen aangebracht aan de fietsvoorzieningen op dit kruispunt, doch de "oversteekplaats" is nog steeds ongewijzigd, en de kans is groot dat dit zo blijft. Het Vlaams Gewest volgt immers de richtlijnen van het 'Vademecum Fietsvoorzieningen'. Daarin wordt voorgeschreven om geen wegmarkering aan te brengen, wanneer het fietspad een voorrangsweg oversteekt (Art 4.4.2.1).

Verwonderd? Bekijk even de regels die hier een rol in gespeeld hebben. Kort samengevat:

- Aan een fietser op het fietspad moet voorrang verleend worden (Wegcode Art 12.4bis).
- Een fietspad mag (moet niet) doorlopen over een kruispunt met een voorrangsweg (Plaatsingsvoorwaarden verkeerstekens Art 16).
- Over een kruispunt mag geen fietsoversteekplaats aangebracht worden (Plaatsingsvoorwaarden verkeerstekens Art 18.4).

Door het aanbrengen van een fietspad vreest men verwarring te scheppen tussen de voorrang van de fietsers (op het overstekende fietspad) en de andere weggebruikers (op de voorrangsweg). Daarbij vergeet men gemakshalve wel de volgende regel van de wegcode:

- Verkeersborden gaan boven verkeersregels, verkeerslichten gaan boven voorrangsborden (Wegcode Art 6).

Dit kruispunt is wel degelijk voorzien van verkeerslichten en voorrangsborden. De overstekende fietser heeft dus enkel en alleen voorrang als het licht voor hem op groen staat. Het fietspad doortrekken over de N16 verandert hier niets

<http://www.mobielvlaanderen.be/vademecums/vademecumfiets01.php?a=17>

Groenlachen

OPLETTEN OP DE N70 IN BEVEREN

Ongeveer een jaar geleden heeft de overheid op de N70 te Beveren perrons voor het openbaar vervoer aangelegd. Er zijn heel wat pro's en contra's aan te brengen. Deze discussie willen we hier nu niet voeren. Het is wel een feit dat de fietsers zeer goed moeten uitkijken omdat het fietspad plots en vrij bruusk uitwijkt.. Wie toch doorrijdt belandt vermoedelijk in een ziekenhuis. Dit is alleszins één *contra*. De achterkant van die perrons is wel zacht hellend. **Men had dat toch veiliger kunnen aanleggen.** Dromen op je fiets? Vergeet het!

....vervolg veiligheid zwakke weggebruiker

aan, dit in tegenstelling tot wat beweerd wordt in het 'Vademecum Fietsvoorzieningen'.

Door geen aanduiding aan te brengen waar fietsers moeten oversteken vergroot men daarentegen de onveiligheid voor fietsers. De fietser steekt dan immers over op de rijbaan waar andere regels gelden dan op fietspaden of fietsoversteekplaatsen. Strikt genomen wordt een overstekende fietser hier zelfs verplicht om inbreuken te plegen tegen de wegcode!

Dat zou toch niet de bedoeling mogen zijn van een 'Vademecum Fietsvoorzieningen'?

Jozef Van Breuseghem, Fietsersbond Temse

GROENLACHEN

Binnenkort wordt er afval vanuit Ierland verscheept en verwerkt in de verbrandingsovens van Indaver in de Waaslandhaven. Met de warmte van die verbranding maakt men "groene" stroom, waarvoor men via certificaten subsidies krijgt .

Subsidie geven op de verbranding van Iers afval in de Waaslandhaven ... ?

Is dit een duurzaam beleid?

HOGE BOKSTRAAT

**Waar een wil is, is een (spoorover-)weg
i.p.v. een te lange en te veraf gelegen tunnel**

Omdat dat een slecht ontwerp is, heeft ABLLO vzw in vorige nummers reeds verschillende keren het geplande ronde punt met fiets/voetgangerstunnel in de Hoge Bokstraat aangeklaagd. Voor de auto te groots, voor de voetganger en fietser te "donker" en te onveilig. Bovendien moeten fietsers te ver omrijden om de tunnel te gebruiken.

In Asse is de eerste fase van de aanleg van de ringweg zo goed als afgerond. (zie foto). Er verscheen een eenvoudig T-kruispunt met een relatief korte linkse afslagstrook.... Het betreft de bijzonder drukke N9 aan het station van Asse (16700 voertuigen per werkdag, volgens telling in 2006). Die weg is veel drukker dan de Leon Scheerderslaan bij ons waarop, in het kader van de aanleg van de Westtangent, een megarotonde is voorzien. Volgens tellingen (ook in 2006) op de Westelijke ringweg N41 gaat het hier om 9800 voertuigen.

Waarom kan men dan in Sint-Niklaas geen overweg maken over lijn 59 die enkel gebruikt wordt door autobussen en door trage weggebruikers? Het mobiliteitsplan van Sint-Niklaas, dat duurzame mobiliteit via ondermeer een ruimtelijke herstructurering nastreeft, wordt opnieuw vanuit de betonlobby geïnterpreteerd. Wedden dat de nieuwe rotonde binnen de tien jaar achterhaald zal zijn? Net als de mensonwaardige tunnels onder de weg en de spoorweg?

ABLLOvzw

STROBALENROUTES IN VLAANDEREN

Op 18 en 19 oktober 2008 kon je één van de 6 strobalenroutes van de vereniging Casa Calida volgen. Telkens waren er een 4 tal huizen te bewonderen. In opbouw of bewoond.

Voor wie interesse heeft in dat soort ecologische woningen, was het een leerrijke ervaring. Medeorganisator BBL organiseert jaarlijks openhuizen kijkdagen.

Meer info :

www.bondbeterleefmilieu.be

www.casacalida.be

www.abllo.be

Vanaf mei 2009 zal je in 't Groene Waasland de opbouw van een Wase strowoning kunnen volgen.

ABLLOvzw

natuurlijk samenwerken

GEMEENTEN KRUIBEKE EN TEMSE TREDEN TOE TOT REGIONAAL LANDSCHAP SCHELDE-DURME

De gemeenten Zele, Dendermonde, Hamme, Lokeren, Waasmunster, Wetteren, Wichelen en Zele, Berlare, Laarne zijn reeds lid. Wellicht stapt Lokeren begin 2009 uit de samenwerking.

Wat is het Regionaal Landschap Schelde-Durme?

Een streek

Het Regionaal Landschap Schelde-Durme is reeds eeuwenlang een aantrekkelijke streek met de getij beïnvloede Zeeschelde en Durme als "blauwe draad". Beide waterlopen reigen een lang gerekte snoer aan karakteristieke riviergebonden biotopen aaneen. Buitendijks komen hier zoetwaterslikken, rietschorren en wilgenvloedbossen voor. Binnendijks springen de uitgestrekte meersengebieden doorsneden met afwateringsloten en doorspekt met wielen, oude afgesloten riviermeanders en vijvers het meest in het oog.

Een samenwerking

Sinds het voorjaar van 2006 is het Regionaal Landschap Schelde-Durme ook een samenwerkingsverband ontstaan op initiatief van de Provincie Oost-Vlaanderen en de betrokken gemeenten. Naast Provincie en gemeenten nemen ook de belangengroepen uit de regio met aandacht voor natuur en milieu, recreatie, landbouw, cultuur (natuurpunt afdelingen, vzw Durme, ABLLO vzw Landbouworganisaties, Jacht en toerismeverenigingen) deel aan deze samenwerking.

Woorden wekken, voorbeelden trekken

De landschaps-, natuur- en erfgoedwaarden van de streek van Schelde en Durme zijn het beschermen waard! Hiervan wil het Regionaal Landschap Schelde-Durme elke inwoner van haar werkingsgebied overtuigen. Dit doen zij door de inwoners te betrekken bij concrete acties rond natuur en landschap.

Tegelijkertijd ontwikkelt het Regionaal Landschap een streekplatform waar verschillende maatschappelijke groepen uit de streek elkaar ontmoeten om ideeën uit te wisselen. Landbouwers, natuur- en milieubeschermers, recreanten, gemeentebesturen en streekverenigingen. Regionaal Landschap Schelde-Durme geeft iedereen een stem in de discussie rond de toekomst van onze streek.

Regionaal Landschap Schelde-Durme heeft sinds 23 mei 2007 een vzw structuur, en werkt sindsdien onder meer rond de volgende projecten: Trage wegenproject, Poelenproject, Weidevogelproject, Zwaluwproject en bedrijfsplanning.

Een volgende keer komen we uitgebreider terug op het Regionaal Landschap Schelde-Durme. www.rlsd.be.

PM-10 stof omvat voornamelijk deeltjes kleiner dan 10 micrometer = 0.000001 m). Het PM-10 stof is een onderdeel van zwevend stof dat alle deeltjes omvat, zowel vaste als vloeibare, die in de atmosfeer rondzweven.

**GEMEENTE ZWIJNDRECHT HEEFT
VAAK LAST VAN FIJN STOF.**

**EUROPESE REGELGEVING WORDT
IEDER JAAR OVERSCHREDEN.**

Fijn stof

Fijn of zwevend stof is een mengsel van vloeibare of vaste stofdeeltjes met een sterk uiteenlopende samenstelling en afmeting, zwarte rook is fijn stof van roetdeeltjes.

Fijn stof in de atmosfeer vormt een van de grootste gevaren voor onze gezondheid. Het dieselautoverkeer is een belangrijke oorzaak, in het algemeen wordt fijn stof geproduceerd door fossiele brandstoffen te verbranden.

Fijn stof zijn hele kleine stofdeeltjes, verschillend van diameter, maar niet met het blote oog zichtbaar. Die stofdeeltjes kunnen allerlei samenstellingen hebben. Het kan bijvoorbeeld gaan over roetdeeltjes of over sulfaatdeeltjes. De gevolgen voor de gezondheid hangen van de grootte van de deeltjes af maar ook van de chemische samenstelling. Fijn stof kan ook andere vervuilende stoffen 'meevoeren'. De allerkleinste deeltjes dringen het diepst door in de longen en worden zo doorheen de membranen van de longblaasjes zelfs opgenomen in het bloed. Op lange termijn tast fijn stof de longfunctie onomkeerbaar aan. Op korte termijn leidt het tot meer luchtwegenklachten.

Ten slotte is zwarte rook - een vorm van fijn stof - ook schadelijk voor het milieu.

Aërosol

Een aërosol is een gas (meestal lucht) dat vermengd is met stofdeeltjes. Natuurlijk aërosol is van natuurlijke oorsprong en antropogeen aërosol komt voort uit menselijke activiteiten.

Deeltjes - groot en klein □

Stofdeeltjes worden ingedeeld in fracties naargelang hun grootte. Die wordt uitgedrukt in μm en meet de maximale **aërodynamische diameter [a.d.]** van een bolvormig deeltje dat zich in de lucht voortbeweegt als een stofdeeltje. Een fractie bevat bijvoorbeeld alle stofdeeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan $10 \mu\text{m}$. PM staat daarbij voor particulate matter.

PM 0.1 ultrafijne deeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan $0.1 \mu\text{m}$;

PM 2.5 kleine en ultrakleine deeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan $2.5 \mu\text{m}$;

PM 10 - 2.5 grove deeltjes met een aërodynamische diameter groter dan $2.5 \mu\text{m}$ en kleiner dan $10 \mu\text{m}$;

PM 10 alle deeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan $10 \mu\text{m}$ (= $1 \mu\text{m} = 1 \text{ micrometer} = 10^{-6}\text{m} = 0,000001 \text{ m}$).

Zwijndrecht

Zwijndrecht komt vaak in de media wanneer het over fijn stof gaat. In de gemeente staat immers

een meetstation van de Vlaamse Milieu-
maatschappij. Dit staat opgesteld op de terreinen
van de basisschool Het Laar in de Laarstraat. Je
kan de meetresultaten in real time volgen op de
website van de Vlaamse Milieu-
maatschappij. In 2006 is in het meetstation
Laarstraat te Zwijndrecht de grenswaarde voor PM-10 er maar

liefst 66 keer overschreden. Volgens de Europese
regelgeving mag die daggrenswaarde slechts
maximaal 35 keer overschreden worden !!

Bron www.vmm.be/ en
www.zwijndrecht.be Klik op milieu / fijn stof

ABLLOVZW

BIJEN OF VLEGEN ?!?

Vorige keer haalde de redactie van een website
van een Nederlandse imkersvereniging een illus-
tratie (zie rechtse afbeelding) om een artikel over
bijen op te vrolijken.

Helaas stond op die foto geen bij maar een zweef-
vlieg. En we kregen van onze Wase Imkers-
vrienden Hugo Schelfhout en Corneel Dewindt ook
reactie en een foto van een echte bij!

Kenmerkend voor de honingbij: (zie foto linksonder)

- 3 poten aan één zijde (3 paar)
- Aan de achterpoot een stuifmeelklompje (pollen-
verzamelende werkster; bestuiving)
- De (lange) geknikte voelsprieten
- 2 paar vleugels
- De uitgestoken (in de bloem) bijtentong
- De facetogen
- Drie lichaamsdelen; kop, borststuk en achterlijf
(geen wespentaille)
- De dichte beharing (stuifmeeloverdracht – kruis-
bestuiving)
- De kleur van de viltbanden aan het achterlijf is
bruin-grijs en niet geel-zwart zoals bij wespen.

Op de foto rechtsonder staat geen bij, wel een zweefvlieg omdat:

De facetogen veel te groot zijn; ze zitten tegen

elkaar zoals bij bijendarren. Bij bijenwerksters is
hier meer afstand tussen.

De (zweef)vlieg heeft maar 1 paar vleugels, behoort
tot de orde der 2-vleugeligen (Diptera).
(Honing)bijen hebben 2 paar vleugels, behoren tot
de orde van de vliesvleugeligen (Hymenoptera).

De antennen van de (zweef)vliegen eindigen
knotsvormig zoals te zien op de foto.

Aan het achterlijf ontbreekt de bijenangel, maar
dit is niet duidelijk te zien op de foto.

Veel zweefvliegen bootsen, door felle kleuren,
overeenkomstige patronen of lichaamsbeharings-
op bepaalde plaatsen, vliesvleugeligen zoals;
wespen, bijen, of hommels na. Zij zien er zo
gevaarlijker uit dan ze in werkelijkheid zijn en
schikken zo mogelijke belagers af. Dit verschijnsel
noemt men "Mimicry".

**HET COMPROMIS VAN DE WASE
BURGEMEESTERS OVER DE
MOBILITEIT IN HET WAASLAND.
EEN HELE STAP VOORUIT,
MAAR OPNIEUW TOETSEN AAN DE
KLIMAATVERANDERING,
STIJGENDE ENERGIEPRIJZEN EN
ALTERNATIEVE VERVOERSWIJZEN
IS NOODZAKELIJK!**

EVEN OPFRISSEN.

Reeds sinds 1976 kwelt het noord-zuid spook het Waasland: nieuwe noord-zuid autosnelwegen de Grote Ring R2 en de N41 (vroeger rijksweg 60) dienden het Waasland verder te 'ontsluiten'

Daartegen heeft de milieubeweging hevig acties gevoerd in de jaren '70 en '80 en met succes.

De Schelde in Nederland vormt namelijk een noordelijke natuurlijke barrière. Daarom is er doorheen het Waasland nauwelijks (doorgaand) noord-zuid verkeer te bespeuren, wel veel oost-west trafiek. **Zie figuur op volgende pagina..**

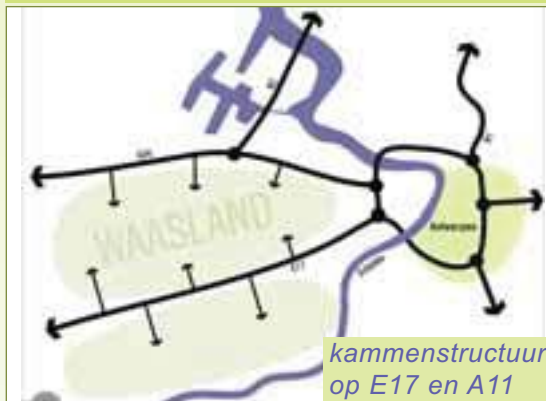
Maar vanaf ongeveer 2000 begonnen bepaalde (haven-) kringen opnieuw dromen te koesteren voor een "noodzakelijke" verbinding van de Waaslandhaven naar de E17 te Haasdonk.

In 2005 wilden de Wase burgemeesters eensgezindheid bereiken voor de hangende mobiliteitsdossiers en beslisten daarom een verkeersstudie te laten uitvoeren.

Zij stelden op dat moment uitdrukkelijk dat hun standpunt zou afhangen van de resultaten van deze studie. Dit feit op zich is historisch: men zou een beleidskeuze maken op basis van ernstig studiewerk.

De studieopdracht "Mobiliteit op de weg in het Waasland" werd uitgevoerd door het bureau Vectris uit Leuven in opdracht van het intergemeentelijk samenwerkingsverband van het Land van Waas.

vastlopende mobiliteit

De belangrijkste resultaten van het eerste luik van deze diepgaande wegenstudie zijn:

- Een noord-zuid autosnelweg in het Waasland is niet nodig.
- Oost-west files kan men oplossen door de E17 en de E34 plaatselijk breder te maken.
- Een extra wegverbinding, een zogenaamde 'tand' tussen N70 en E34 moet de lokale verkeersproblemen in onder meer Beveren en Nieuwkerken draaglijker maken en de 'kammenstructuur' haaks op de E17 en de E34 vervolledigen.

Zie bovenstaande figuur en ook op pagina 29.

Op basis van deze resultaten hebben de Wase burgemeesters hun gezamenlijk compromisvoorstel opgesteld en publiek gemaakt in mei 2008.

ONVOLLEDIGE STUDIE OPDRACHT.

Hoewel dit voorstel van de Wase burgemeesters een hele stap voorwaarts betekent, heeft ABLLO vzw een aantal fundamentele aanvullingen en bemerkingen. De studieopdracht was namelijk onvolledig.

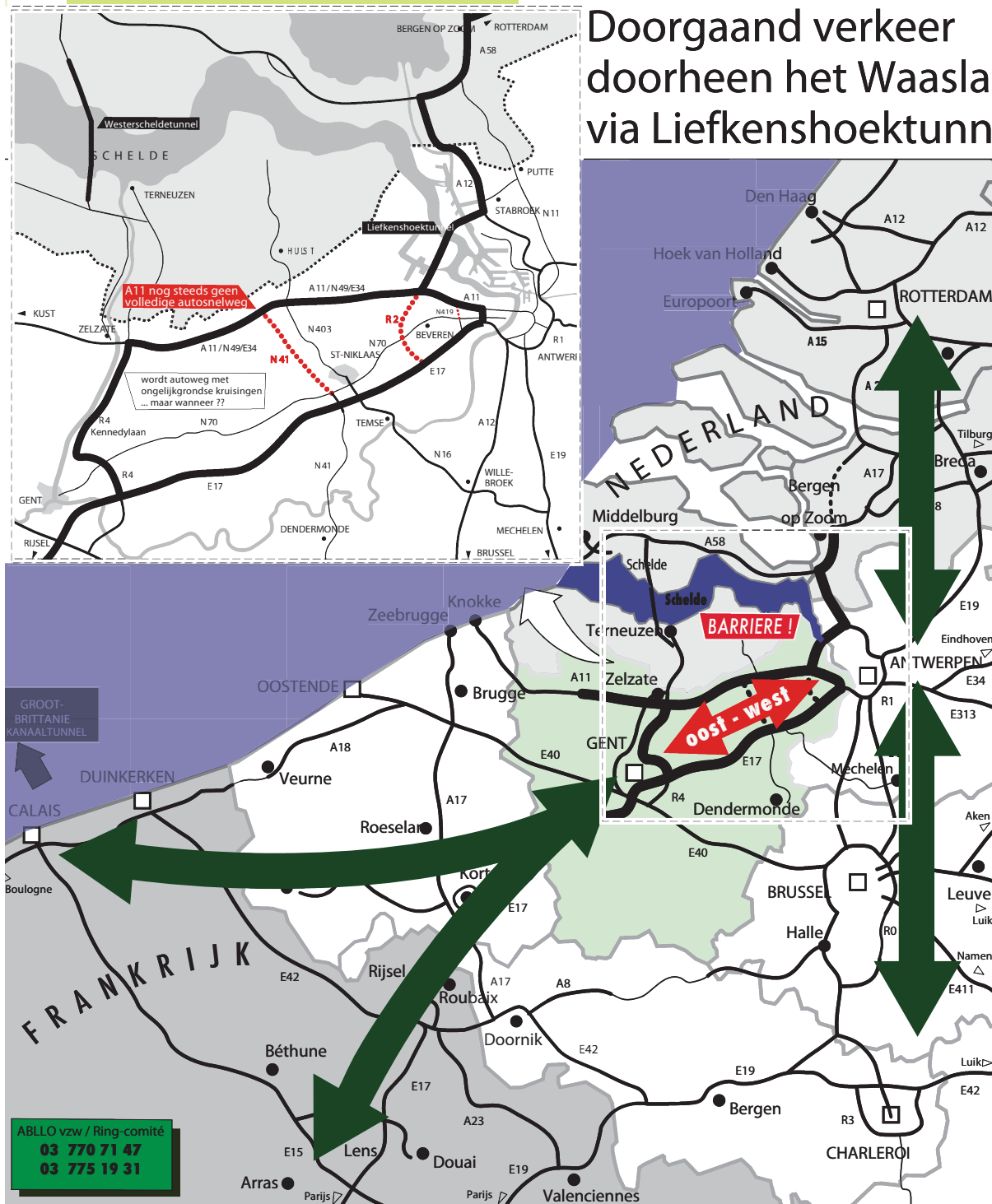
- Bij de uitgangspunten is veel te weinig rekening gehouden met aankomende en voorspelde wijzigingen van het wereldklimaat:

➤ Er dient in de scenario's uiteraard rekening gehouden te worden met de onvermijdelijk sterk stijgende energieprijzen als gevolg van de komende schaarste van ruwe olie en met het te verwachten effect daarvan op

schelde = barrière

Doorgaand verkeer
doorheen het Waasland
via Liefkenshoektunnel

Doorgaand verkeer doorheen het Waasland: in hoofdzaak **OOST-WEST**
en niet **NOORD-ZUID**

De ombouw van de Expressweg A11 en de Kennedylaan R4 tot autosnelweg zorgt voor méér veiligheid en een vlotte doorstroming. De Wase Grote Ring R2 is overbodig!

scheepvaart en op wegverkeer. *Dat is niet gebeurd.*

➤ Het Europese beleid op het vlak van emissie van broeikasgassen zal veel strenger worden om de opwarming van de aarde enigszins te trachten te beperken. Het scheepvaartverkeer en wegverkeer zal ook hierdoor duurder worden. Ook de gevolgen van dit komende Europese beleid moeten in de scenario's vervat zitten. *Dat is niet gebeurd.*

➤ Ook het komende gezondheidsbeleid moet en zal strenger worden. Het effect van bijvoorbeeld fijn stof op leefomgevingen als gevolg van nog verder toenemend verkeer wordt niet in rekening gebracht. ABLLO vzw wil dat ook dat aspect wordt meegenomen bij de bepaling van het impact van diverse scenario's. *Dat is niet gebeurd.*

➤ De economische conjunctuur was tot september 2008 zeer positief. Het is zeer de vraag of die positieve economische conjunctuur blijvend is. De huidige financiële crisis bewijst dat blijvende economische en financiële groei op termijn helemaal niet zeker is, wellicht zelfs onmogelijk. Meer pessimistische scenario's moeten worden bestudeerd. *Dat is niet gebeurd.*

• In de studieopdracht was de verbetering en de uitbreiding van het openbaar vervoer zowel op vlak van infrastructuur (tram naar Beveren of Sint-Niklaas, bijkomende spoorinfrastructuur etc.) als op het vlak van dienstverlening en prijszetting (netwerken en abonnementen, frequenties, comfort, etc.) niet inbegrepen. Ook een drastische stimulans van het fietsverkeer (extra fietsbruggen over E34, extra fietslanen, ...) en van andere alternatieve verkeersmodi werden omzeggens niet behandeld.

Al deze vergeten aspecten in de opdracht van de Wase Intercommunale kunnen nochtans een wezenlijk effect hebben op de resultaten van de studie en dus op de vraag naar bijkomende infrastructuur.

vastlopende mobiliteit

OPROEP AAN DE WASE BURGE-MEESTERS.

ABLLO vzw roept de Wase burgemeesters op om allereerst de studieopdracht uit te breiden en daarbij al de bovenstaande invalshoeken mee in de scenario's te laten verwerken.

ABLLO vzw roept de Wase burgemeesters op om prioriteiten te leggen (onder meer pro duurzame vervoerswijzen en een proactief gezondheidsbeleid) en om daarop gebaseerd een duidelijke fasering voor de verschillende onderdelen van het Wase compromisvoorstel op te stellen. Sommige onderdelen van het voorstel kunnen in een latere fase worden voorzien en pas worden uitgevoerd als ze op dat moment echt nodig blijken.

Het Waasland is immers reeds bezaaid met industrieterreinen en KMO-zones en doorklieft met (auto)snelwegen. Heel zuinig omspringen met de schaarse (open)ruimte is noodzakelijk.

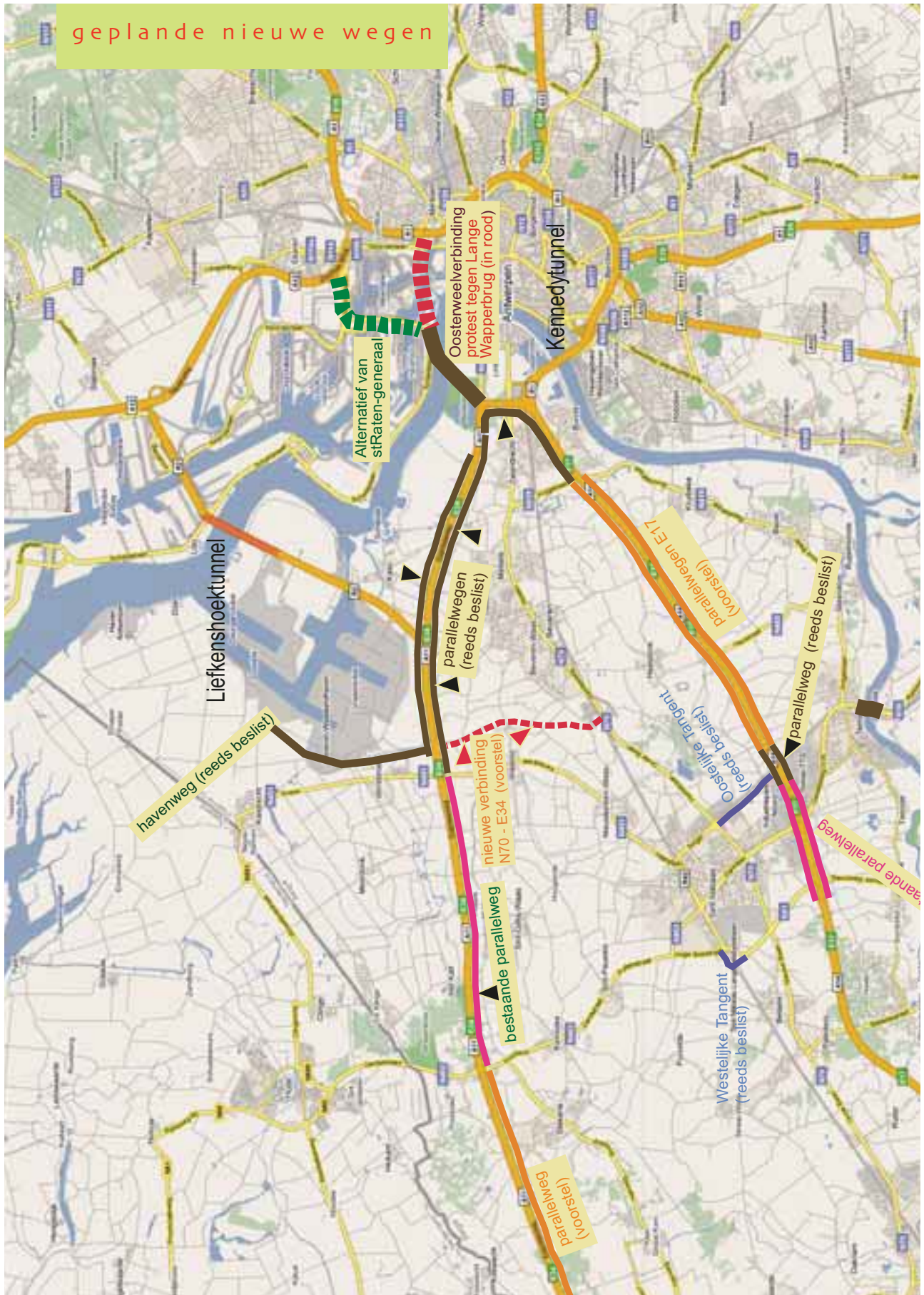
ABLLO vzw roept de Wase burgemeesters op om bij alle betrokken overheden te pleiten voor (Europese) maatregelen om de gigantische hoeveelheid doorvoerverkeer te verminderen. Uit de studie van Vectris blijkt immers dat meer dan 1/3 van het (vracht)verkeer op de autosnelwegen rond Antwerpen van oorsprong en/of bestemming internationaal is. Onder meer het rekening rijden is daarom zo snel als mogelijk in te voeren.

ABLLO vzw roept de Wase burgemeesters op om ook eindelijk de voorziene tracés van de N41 en de Grote Ring te schrappen van het gewestplan. Dit is een logische stap als zij geloven in hun eigen voorstel en wat ABLLO vzw betreft is dat dus fase 1 van het Wase compromis.

ABLLO vzw november 2008.

ABLLOvzw

geplande nieuwe wegen

RINGCOMITÉ VROEG BETROKKEN BURGEMEESTERS NAAR DE BETEKE- NIS VAN HET WASE COMPROMIS

**Na het bekend raken van het Wase com-
promis stelde het Ringcomité aan 4 Wase
burgemeesters volgende vraag :**

***Wat heeft deze beslissing te betekenen
voor Uw gemeente en voor het Waasland,
vooral op het vlak van leefbaarheid?***

Freddy Willockx (Sint-Niklaas)

“Aan het Ring-comité,
Ik denk dat het resultaat
van de studie van Vectris, in
opdracht van de Inter-
communale, op initiatief van
de Wase Burgemeesters,
in grote lijnen het studiew-
erk van uw Ringcomité
bevestigt.

Wij zijn tevreden over de
afloop van het studiewerk: aan de ene kant komt
er geen grootschalige nieuwe infrastructuur, met
alle landschappelijke -, landbouw- en natuurgevol-
gen van dien, met name de grote ring wordt niet
weerhouden. Uiteindelijk komt er een concept op
mensenmaat.

De doortrekking van de parallelstroken op de E17
richting Antwerpen vangen een groot deel van het
transitverkeer doorheen de regio op. Tevens
zullen de dorpskernen van Nieuwkerken en
Vrasene ontlast worden doordat het verkeer via
de oostelijke tangent en de N70 tot aan het
Doornpark richting expresweg geleid wordt.
Kortom: het verkeer wordt zoveel als mogelijk
gedraineerd naar het hogere wegennet ten
voordele van de leefbaarheid van de dorpskernen.
Ik ben ook blij met de relatief positieve reacties,
zelfs van Voka en nog meer expliciet van de
Antwerpse politieke instanties. Ik verheer u niet
dat ik hierover ook persoonlijk fier ben, want één

waas compromis

en ander heeft ook te maken met de bewuste per-
manente transparantie die ikzelf naar Antwerpen
toe steeds heb nagestreefd.

Laat ons nu proberen, samen met Antwerpen, de
Vlaamse overheid evenzeer te overtuigen. Op
deze wijze kunnen wij een breed maatschappelijk
debat aanvangen, enerzijds over de verdere uit-
breiding van de haven op Linkeroever en de limi-
eten ervan, anderzijds over de mobiliteit- en
beheersconsequenties ervan. **Wij zullen niet
nalaten het Ringcomité stap na stap op de
hoogte te houden van de evolutie van het
dossier, zoals dat trouwens ook de voorbije
jaren is gebeurd.”**

Hartelijk
Freddy Willockx

Marc Van de Vijver (Beveren)

Geen reactie gekregen. Wel heeft de burge-
meester op een samenkomst van het Ringcomité
van 28 mei 2008 mondeling uitleg gegeven.

Zie foto onderaan.

Burgemeester Luc De Ryck:

Ik vind het een realistisch
document.

Het plan is evenwichtig:
het vindt een middenweg
tussen economie en eco-
logie, vandaar ook dat een
consensus mogelijk is.

Het heeft geen wezenlijke
weerslag op de leef-
baarheid van Temse.

Antoine Denert (Kruibeke)

Geen reactie gekregen.

**Het Ringcomité onthoudt dat het zal betrokken
worden bij de volgende stappen van het dossier.
Wordt zeker vervolgt.....**

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van
het Leefmilieu op de Linkeroever
en in het Waasland:

Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas
Secr. Erik Rombaut,
Stationsstraat 126,
9170 Sint-Gillis-Waas.
© + fax 03/770 71 47
erik.rombaut@scarlet.be
www.abllo.be

ONS STREVEN vzw

Milieuwerkgroep Tielrode :
B.A. Heymanstraat 92,
9140 Tielrode.

©03/771 20 92 of 03/711 04 43
www.onsstreven.be
info@onsstreven.be

DE RAAKLIJN

Vereniging voor kwaliteit van
de leefomgeving te Belsele:

F. De Beleyr, Kleemstraat 89,
9111Belsele. ©03/722.07.62
firmin.de.beleyr@telenet.be
www.deraaklijn.be

RING-COMITÉ (= Actiecomité

Neen aan de Grote Ring)
Gilbert Cant, Perstraat 88,
9120 Haasdonk © 03/775.19.31
gilbert.cant@gmail.com
www.haasdonk.com

Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL

Jan D'Hollander
Bergstraat 25,
9170 De Klinge
© 03/770.06.26
info@panneweel.be
www.panneweel.be

ECOTEST

Milieuvereniging gemeente Temse:
Negenoostraat 3, 9140 Steendorp
© 03/774 22 57

Druk in de Weer
Forelstraat 35,
9000 Gent
Tel. 09 224 29 14
info@drukindeweer.be

DURME vzw

www.vzwdurme.be
info@vzwdurme.be

►Afdeling LokerenMoerbeke- Sint-Niklaas-Stekene:

Domien Van Parys
Molsbergenstraat 1,
9160 Lokeren
© + fax 09/348 30 20.
andre.verstraeten@scarlet.be

►Afdeling Waasmunster- Temse

Clem Ruelens,
Fortenstraat 72; 9250 Waas-
munster; © 052 46 02 56,
clem.ruelens@telenet.be

►Afdeling Zele - Berlare - Wichelen :

Jan Maertens,
Dijkstraat 182,
9240 Zele,
© 052 / 45 31 41
donk@vzwdurme.be

NATUURPUNT

►Afdeling Hamme

Frans Van Havermaet,
Rijbunder 1,
9220 Hamme,
© 052/471893
frans.van.havermaet@telenet.be

► Waasland NOORD

Marc Bogaerts, Bormte 24
9190 Stekene, © 03/779.89.31
voorzitter@panneweel.be
www.natuurpunt.be/waaslandnoord

► Zuid-Waasland

Liliane Verbeke, Cauwerburg 15
9140 Temse,
© 03/771.17.43
www.natuurpunt-zuid-waasland.be

► Moervaart-Zuidlede

Dirk Van Pottelberg
Spelonckvaart 38, 9180 Moer-
beke-Waas & 09/346 95 68
dirk@heidebos.be
www.heidebos.be
WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese,
Drie Lindekens 48,
9120 Beveren
© 03/755 15 65
waseimkersbond@telenet.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische
Leefwijze en Tuinieren
Temmermans Marc
Watermolendreef 126
9100 Sint-Niklaas
marc.temmermans@telenet.be

J.N.M.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu
►afdeling Waasland
Gorik Verstraeten
Lange Nieuwstraat 57
9130 Kieldrecht
gorik.verstraeten@gmail.com
www.jnm.be/waasland

►afdeling Durmeland,

De Brauwer Neleke
Driesstraat 105
9240 ZELE
© 052/44 88 38 © 0498/77 49 70
debrauwer_neleke@scarlet.be
www.jnm.be/durmeland

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Schuttershof 14, 9100 Nieuw-
kerken, Sint-Niklaas.
Jan Rodts ©03/296 26 80
info@vogelbescherming.be
www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst
©03/775 28 51 Haasdonkbaan
101, 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120
Beveren. © 03/755.23.26

C.V.N. Centrum voor natuur en milieueducatie -regio Waas

D. De Roose,
Schauselhoekstraat 18,
9140 Temse, © 03/771.49.24

'T GROENE WAASLAND

Hoofredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51

Boekhouding Maarten Geeraerts - buitenstraat 68
9170 Sint-Gillis tel 03/234 08 13
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie : Maria Van de Vyver
 Gilbert Cant 03/775 19 31

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1400 exemplaren

't groene waasland verschijnt **in** januari,
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit

*** door 7 EURO over te schrijven naar 't groene waasland op het nr 000-1709871-52**

met vermelding abonnement *'t groene waasland* 2009

en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

2 ...Woordje hoofredacteur	...Dirk Hylebos
4 ...Terreinploeg versterkt met tractor	...vzw Durme
4 ...zelfbediending over de Moervaart	...vzw Durme
5 ...Broedgeval porseleinhoen en woudaap in het Molsbroek	...Vzw Durme
5 ...Watercrassula: een exoot in de Fondatie	...Vzw Durme
6 ...Natuurschilderen Vlaanderen Vakantieland	...Vzw Durme
7 ...Parels in het Sinaaise landschap	...Vzw Durme
8 ...Het kerkhof, onze tuin van de hoop	...Ons Streven
9 ...Milieuwerkgroep Ons Streven komt uit haar kot	...Ons Streven
9 ...Herbestemming Kasteel Sint-Maarten naar zone voor kasteelpark	...Wase Imkers
10 Een passiefhuis: actief op zoek naar de juiste keuze	...ABLLO vzw
12 Wandelen te Kruibeke	...ABLLO vzw
13 Geslaagde verkenningstocht doorheen het Havengebied	...ABLLOvzw
14 Het fonds duurzaam afval- en energiebeheer lanceert een nieuwe oproep	...ABLLOvzw
15 Kalender	
18 'Stekene verkocht'	...'Stekene Verkocht'
19 Stekene in de Procoro	...ABLLOvzw
20 Hoe de veiligheid zich keert tegen de zwakke weggebruikers	...Fietzersbond Temse
22 Hoge Bokstraat	...ABLLOvzw
22 Strobale routes in Vlaanderen	...ABLLOvzw
23 Kruibeke en Temse treden toe tot regionaal landschap Schelde-Durme	...ABLLOvzw
24 Gemeente zwijndrecht heeft vaak last van fijn stof	...ABLLOvzw
25 Bijen of vliegen	...Imkers
26 Compromis van Wase burgemeesters over mobiliteit in Waasland	...ABLLOvzw
30 Ringcomité vroeg burgemeesters naar betekenis van Waas compromis	...Ringcomité

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 28ste jaargang - nr 5; november 2008 - nr 157

verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's), Marc Temmermans, Jenny De Laet, Jef Verspecht, Michaël Crapoen, Jos Beyers, Dirk Hylebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn **vóór 15 december 2008** via E-mail-adres : gilbert.cant@gmail.com of schriftelijk bij Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk